گزارش یک

با وجود دستور توقف پروژه خیابان آقانجفی از سوی میراث فرهنگی پروژه ادامه دارد

اصرار برای ساخت خیابان در ۵۰ متری «نقش جهان»

سمیه قنبری

ماجـرای احداث خیابان آقا نـورالله نجفی در فاصلـه ۵۰متری میدان نقش‌جهان، تکرار دوباره قصه برج جهان‌نماسـت. یک‌سال است شهرداری اصفهان با استناد به طرح تفضیلی شهر شروع به آزادسازی خانه‌های مسکونی در محدوده پشـت میدان نقش‌جهان کرده است تا خیابانی به عرض حدود ۲۴ متر ایجاد کند. شهرداری معتقد است با پیاده‌روشدن میدان، وجود چنین خیابانی برای انتقال بار ترافیکی لازم است.

محمدحسـین طالبیان، معاون سازمان میراث فرهنگی اصفهان، درباره احداث خیابان آقانجفی می‌گوید: «با توجه به قرارگرفتن میدان نقش‌جهان در فهرسـت آثار جهانی، شهرداری باید برای احداث خیابان مصوبات قانونی را از مراجع ذی‌صلاح اخذ کند.» طالبیان از شهرداری اصفهان خواسته تا این مصوبات را برای بررسی کارشناسان به سازمان میراث ارایه دهد.

اما شـواهد چنین نشـان می‌دهند که تاکنون برای احداث این خیابان مجوزی اخذ نشـده اسـت؛ مجوزی که طالبیان معتقد اسـت «با توجه به حساسیت میدان نقش‌جهان و نظارت یونسکو توسط تیم کارشناسی مجرب بررسی شود.» با اینکه معاون سازمان میراث فرهنگی اصفهان می‌گوید «سازمان میـراث فرهنگی پروژه احداث خیابان آقا نورالله نجفـی را تا ارایه مدارک و مصوبات قانونی اخذشـده از سوی شهرداری اصفهان متوقف کرده است» اما در کوچه‌پس‌کوچه‌های پشت میدان نقش‌جهان، کارگاه شهرداری در محل مشغول به کار است و خبری از توقف و تعطیلی مشاهده نمی‌شود.

سکوت میراث فرهنگی نسبت به ادامه فعالیت شهرداری اصفهان، می‌تواند به این دلیل باشد که در جلسه‌ای که در روزهای گذشته با حضور معاون میراث فرهنگی، رییس سازمان میراث فرهنگی استان اصفهان، معاون شهرسازی و معماری شهرداری و نماینده استاندار برگزار شد، جمشید نورصالحی، معاون شهرسـازی و معماری شـهرداری، از امضای توافقنامه‌ای برای توقف پروژه خودداری کرده اسـت. به همین سبب، شهرداری بدون کوچک‌ترین توجه به تهدیداتی که ممکن است ادامه پروژه برای میدان نقش‌جهان داشته باشد، به فعالیت خود ادامه می‌دهد. چراکه شـهرداری مدعی است طبق ضوابط و قوانین و بر اساس طرح جامع تفضیلی شهر فعالیت می‌کند و در این موضوع، رعایت حقوق شهروندان اصفهانی اولویت اول و آخر است.

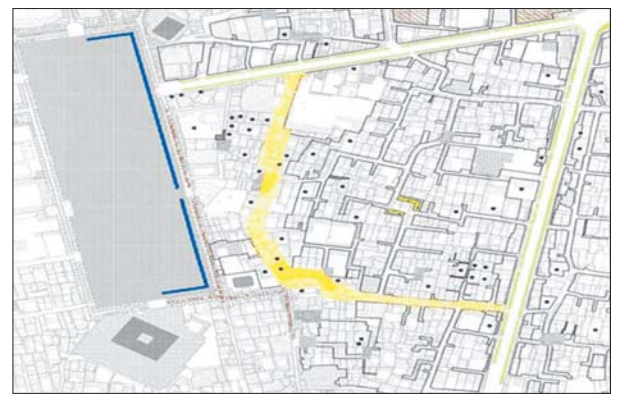

در حال حاضر بخش قابل‌توجهی از شهروندان نسبت به رفتارهایی که آن را «قانون‌گریزانه» می‌دانند، انتقاد دارند. یکی از ساکنان محل به نمایندگی از اهالی می‌گوید: «شـهرداری در حال آزادسـازی برای خیابان اسـت؛ آن هم منازلی که حداکثر چهار تا پنج‌سـال بیشـتر از پروانه پایان ساخت آنها نمی‌گذرد. اگر از ابتدا احداث خیابان در این محدوده در طرح تفضیلی وجود داشته، چرا شهرداری نسبت به صدور پروانه ساخت اقدام کرده است؟ در حال حاضر، مالک مجبور است خانه‌ای که چندسالی بیشتر از ساخت آن نمی‌گذرد را به اجبار به قیمت ارزان‌تر به شهرداری فروخته و آواره شود.»

غلامحسین معماریان، عضو هیات‌علمی دانشکده معماری و شهرسازی دانشـگاه علم و صنعت ایران، با بیان اینکه تاکنون در هیچ کشوری در دنیا بحث خیابان‌کشی در بافت تاریخی مطرح نشده است، می‌گوید: «بحث احداث خیابان در فاصله ۵۰متری بزرگ‌ترین میدان جهان اسـلام، فقط یک دلیل دارد و آن سود اقتصادی است که نصیب طراحان و مجریان آن می‌شود.»

معماریان با انتقاد از عملکرد ضعیف میراث فرهنگی درخصوص حفظ و حراست از بافت تاریخی، می‌گوید: «کشورهایی مثل تونس، ترکیه و مراکش کـه در رده‌های پایین حفظ بافت تاریخـی قرار دارند، برای حفظ بافت‌های تاریخی‌شـان از ایتالیا و فرانسـه الگو می‌گیرند؛ آن وقت در سال ۲۰۱۴ در اصفهان و ایران، مسـاله میراث فرهنگی ما این اسـت که عرض خیابانی که قرار است بافت تاریخی را نابود کند، ۱۲ یا ۲۴متر باشد. حتی ما اگر خودمان را با افغانستان هم مقایسه کنیم، باز هم در زمینه حفظ بافت تاریخی عقب هستیم»

این استاد دانشگاه علم و صنعت ایران می‌گوید: «در بسیاری از کشورهایی که به آثار تاریخی اهمیت داده می‌شود، برای ساخت یک بنا در بافت تاریخی شش تا هفت سال کار تحقیقاتی انجام می‌شود، از بزرگ‌ترین استادان دنیا خواسـته می‌شـود تا در مورد چگونگی اجرای آن نظر بدهند. آن وقت در کشـور ما، شـهرداری یک منطقه، طرحی را برای اجرا در بـا ارزش‌ترین و منحصربه‌فردترین میدان جهان ارایه و آن را اجرا می‌کند.»

معماریان مدیریت ضعیف میراث را عامل بروز مشـکلاتی از این دست می‌داند و می‌گوید: «با حضور طالبیان به‌عنوان یک فرد خبره و آشنا به حوزه میراث فرهنگی، نباید شاهد اتفاقاتی از این دست در اصفهان و میراث کشور باشـیم.» معماریان می‌گوید: «بافت تاریخی اصفهان مثل دفترچه صدبرگی اسـت که ۴۰ برگ آن کنده شده. شهرداری نمی‌تواند هرطور که می‌خواهد جای خالی این ۴۰ برگ را پرکند. برای نوشتن دوباره این ۴۰ برگ تخصص لازم است.»

سال‌هاست که مدیریت سازمان میراث فرهنگی سبب شده تا شهرموزه اصفهان تکه‌تکه شـود؛ عبور مترو از خیابان چهارباغ، تخریب بافت تاریخی پشت مسجدجامع، تخریب خانه‌های تاریخی واقع در خیابان ابن‌سینا، احداث مجموعه‌ای به‌نام میدان امام علی، احداث خیابان حکیم و سـایر پروژه‌های عمرانی که سبب شده تا از اصفهان به‌عنوان یک شهر تاریخی چیز چندانی برای عرضه‌کردن وجود نداشته باشد. مریم قاسمی‌سیچانی، عضو هیات علمی دانشگاه آزاد خوراسـگان، با تاکید بر اینکه شهرداری منطقه سه اصفهان بافت تاریخی پشت مسجد شیخ لطف‌الله را مخدوش کرده است، می‌گوید: «طبق شواهد موجود شهرداری با آزادسازی برخی از منازل مسکونی و تخریـب خانه‌های قدیمـی واجـد ارزش تاریخی، بافت یک‌دست منطقه را مخدوش کرده است؛ بافتی که وجود آن بـرای حفظ اصالت و یکپارچگی میدان نقش‌جهان لازم و ضروری است.»

قاسمی می‌گوید: «حفظ بافت و خانه‌های قدیمی واقـع در این محله، یک پتانسـیل خوب بـرای ارایه خدمات رفاهی، تفریحی به گردشگران میدان است که بـا ایجاد خیابان و تخریب بافت این پتانسـیل از بین می‌رود. اگر شهرداری اصفهان به جای تخریب بافتی که نمونه آن در دنیا وجود ندارد و مختص اصفهان و میدان نقش‌جهان است، از تجربه ۲۰۰ سـال گذشته شهرداری پاریس در ایجاد یک محله خلاق در اطراف میدان استفاده می‌کرد، به مراتب موفق‌تر بود.» او می‌گوید: «اجزای بافت تاریخی مانند دانه‌های تسبیح به هم متصلند و برای حفظ میدان، وجود بافت اطراف آن به همین شـکل و شمایل لازم است. نمی‌شود میدان را در بافت تجاری حفظ کرد. یک بافت تاریخی با همه اجزای آن واجد ارزش می‌شود. اگر قرار باشد هربار بخشی از این اجزا تخریب شود دیگر بافتی به‌عنوان بافت تاریخی باقی نمی‌ماند.»

اسفندماه سال ۸۸، مرتضی سقاییان‌نژاد، شهردار اصفهان، با بیان اینکه «در بخش میراث فرهنگی بحث قانون مطرح است و من در زمینه برج جهان‌نما سکوت کردم و این سکوت هم معنادار بود چراکه این اتفاقات از بیرون تزریق می‌شـد و جنبه حقیقی نداشت»، از پاسـخگویی درباره طولانی شدن اقدام شـهرداری برای تخریب بخش‌های باقیمانده برج شانه خالی کرد. گویا قرار است در احداث خیابان آقانجفی، با بدون پاسخ‌گذاشتن پیگری‌های خبرنگار «شرق» برای شنیدن نظرات شهرداری اصفهان، دوباره این ماجرا تکرار شود.

یک تشـابه دیگر بین موضوع احداث خیابان آقانجفی و برج جهان‌نما، مقایسـه سخنان رسول زرگرپور، اسـتاندار اصفهان، با عباس حاج‌رسولیها، رییس سـابق و عضو فعلی شـورای شـهر اصفهان، اسـت؛ پنج‌سال پیش حاج‌رسولیها در دفاع از عملکرد شهرداری در ساخت برج جهان‌نما گفته بود: «ما یونسـکو را به رسمیت نمی‌شناسـیم و دلیلی ندارد مطابق با قوانین آن رفتار کنیم. هفته گذشته هم استاندار اصفهان با لحنی ملایم‌تر گفت: «نظرات سازمان‌های بین‌المللی برای ما وحی منزل نیست.» زرگرپور با تاکید بر این نکته که شهرداری برای احداث خیابان آقانجفی مجوز لازم را ندارد، می‌گوید: «خیابان آقانجفی الان موضوع بحث ما نیست. باید دید شهرداری چه برنامه‌ای دارد، بعد تصمیم‌گیری شود.»

۲۴ متر

غلامحسین معماریان می‌گوید: در سال ۲۰۱۴ در اصفهان و ایران، مساله میراث فرهنگی ما این است که عرض خیابانی که قرار است بافت تاریخی را نابود کند، ۱۲ یا ۲۴متر باشد

۴۰ برگ

بافت تاریخی اصفهان مثل دفترچه صدبرگی است که ۴۰ برگ آن کنده شده. شهرداری نمی‌تواند هرطور که می‌خواهد جای خالی این ۴۰ برگ را پرکند

عضـو هیـات علمـی دانشـگاه آزاد خوراسـگان می‌گوید: «حفـظ بافت و خانه‌های قدیمی واقع در این محله، یک پتانسـیل خوب برای ارایه خدمات رفاهی، تفریحی به گردشـگران میدان است که با ایجاد خیابان و تخریب بافت این پتانسـیل از بین می‌رود. اگر شـهرداری اصفهان بـه جای تخریب بافتـی که نمونه آن در دنیـا وجود ندارد و مختص اصفهـان و میدان نقش‌جهان اسـت، از تجربه ۲۰۰ سـال گذشـته شـهرداری پاریـس در ایجاد یک محله خلاق در اطراف میدان اسـتفاده می‌کرد، به مراتب موفق‌تر بـود.» او می‌گویـد: «اجزای بافت تاریخـی مانند دانه‌های تسـبیح به هم متصلند و برای حفظ میدان، وجود بافت اطراف آن به همین شـکل و شمایل لازم است. نمی‌شـود میدان را در بافت تجاری حفـظ کرد. یک بافت تاریخی با همه اجـزای آن واجد ارزش می‌شـود. اگر قرار باشـد هربار بخشی از این اجزا تخریب شود دیگر بافتی به‌عنوان بافت تاریخی باقی نمی‌ماند.»

۵۰ متری

به گفته منتقدان، بحث احداث خیابان در فاصله ۵۰متری بزرگ‌ترین میدان جهان اسلام، فقط یک دلیل دارد و آن سود اقتصادی است که نصیب طراحان و مجریان آن می‌شود

گزارشگر «شرق» در همه جای ایران باشید

سوژه‌ها و گزارش‌های خود را برای ما به ایمیل sharghline@sharghdaily.ir بفرستید یا به شماره ۳۰۰۰۴۶۹۹ پیامک بزنید یا با ۸۸۶۴۰۲۶۰ تماس بگیرید. «شرق» با کمک شما خواندنی‌تر می‌شود.

گزارش دو

مسوولان ثبت‌احوال غافلگیر شده‌اند

رواج تقاضای «اسامی خاص» برای نوزادان

سعیده آقاخانی

«حالا این اسـم یعنی چی؟» این سـوال برایتان آشنایی ندارد؟ لابد بعد از شـنیدن معنی هم، یک لبخند اجباری تحویل والدین نوزاد تازه به دنیاآمده داده‌اید.

این روزهـا، والدین اسـم‌های مختلفی برای فرزندانشـان انتخاب می‌کنند که ممکن است بعضی از آنها تاکنون کمتر شنیده شده باشند؛ اسم‌هایی که گاه تلفظشان آنقدر سخت است که اطرافیان سعی می‌کنند با تغییر و به طریق مختلف آن را بیان کنند. گاهی به دلیل شباهت به برخی کلمات و کژتابی، مایه تمسخر برخی دیگر می‌شود و گاهی هم در برگردان به زبان‌های دیگر، ممکن است معنی بدی پیدا کند.

سـاناز، مادر «رادوین» ۹ ماهه اسـت و می‌گویـد: «رادوین به معنی جوانمرد کوچک اسـت اما اطرافیان و اقوام گاهی نام پسرم را اشتباهی رادبین، رادمین و حتی رادفین صدا می‌کنند.» حمید که نام «ماندانا» را برای دخترش انتخاب کرده، از پدربزرگ و مادربزرگ فرزندش عصبانی اسـت که چرا به جای تلفظ صحیح نام کودک، او را با نام «شـاندانا» و «داندانـا» صدا می‌کنند. فاطمه مادر «مانیا»ی چهارسـاله از اینکه اقوام نزدیکش دخترش را با نام «مانا» صدا می‌زنند ناراحت است.

پروشات، آبادیس، آیتن، آسپاداس، آستیاژ، تامارا، آرسس، زرار، فریال، پادرا، سـلین، آتبین، پوپک، پرمون و... اسم‌هایی است که ممکن است این روزها به فهرست اسامی فامیل اضافه شوند و پدر، مادرها هم از این «خاص» بودن نام فرزندشان خوشحالند.

بـه گفته محمد احمدپناه، روانشـناس، نامگـذاری متفاوت برخی از والدیـن ناشـی از حس تنوع طلبی، احسـاس خاص‌بـودن، حس زیبایی‌شناسی و تغییرات اجتماعی و فرهنگی است. سلیمان پاک‌سرشت، جامعه‌شـناس، نیز عقیده دارد کسـانی که اسـامی جدیـدی را برای فرزندانشان انتخاب می‌کنند، میل به خاص‌بودن دارند و گویی می‌خواهند نشان دهند که «دست ما اینقدر باز اسـت که می‌توانیم هر نامی را که بخواهیم روی فرزندانمان بگذاریم.»

به گفته پاک‌سرشـت، اگر فـردی در متن فرهنگ فعلی به شیوه مسالمت‌آمیز جامعه‌پذیر شـود، تلاش نمی‌کند تا به این اندازه از فرهنگ رایج فاصله بگیرد و در معرض داده‌های فرهنگی قرارنگرفتن و نبود پیوسـتگی بـا جریان غالب فرهنگی، باعث این فاصله می‌شود.

سال‌هاسـت که جریان نام‌گذاری در ایران با منشا عربی و اسلامی، ایرانی و ملی، قومی و قبیله‌ای و اسامی خارجی صورت گرفته است اما به‌نظر می‌رسـد در سال‌های اخیر، این سطوح در حال دگرگونی است. گاهی مد، دستاویزی برای ورود نام‌های کمتر شنیده‌شده به متن جامعه است. حمید، پدر ماندانا، می‌گوید این روزها اسم‌های آراد، رادین، رادوین، آرین، آترین و آرتین را زیاد می‌شـنوم و تاکید می‌کند: «اسـم‌هایی که مدتی مد می‌شوند، زود هم از مد می‌افتند.»

او که ابتدا نام «پناه» را برای دخترش انتخاب کرده بود و با ممانعت ثبت احوال به دلیل تعارض جنسی نام مواجه شد، می‌افزاید: «نام دختر یکی از بازیگران سینما پناه است و با این حال به ما گفتند که پناه اسم دخترانه‌نیست.»

طبق ماده ۱۲ قانون ثبت احوال کشـور درباره ثبـت ولادت، برای نام‌گذاری یک نام سـاده یا مرکب که عرفا یک نام محسـوب می‌شود، قابل انتخاب است و انتخاب نام‌هایی که موجب هتک حیثیت مقدسات اسـلامی می‌شـود و همچنین انتخاب عناوین و القاب و نام‌های زننده مستهجن یا نامتناسب با جنس، ممنوع است. طبق این قانون، انتخاب نام در مورد اقلیت‌های دینی شناخته‌شده در قانون اساسی تابع زبان و فرهنگ دینی آنان است و ذکر سیادت در مورد ساداتی که سیادت آنها در شناسنامه پدر یا جد پدری مندرج باشد، الزامی است.

با این حال، به نظر می‌رسـد فرآیند نام‌گـذاری به طور کامل قابل مدیریت نیست زیرا ممکن است فردی در شناسنامه نامی داشته باشد اما با آن نام شناخته نشود. بنابراین تغییرات نامگذاری در جامعه به مرور خود را نشان می‌دهد.

فاطمه، مادر «مانیا»، درباره نام هم‌بازی‌های دخترش در مهدکودک می‌گوید: «بعضی اسم‌ها آنقدر عجیبند که بچه‌های مهد نمی‌توانند به درستی اسم دوستانشان را صدا کنند.»

پاک‌سرشت، جامعه‌شناس، عقیده دارد انتخاب اسامی نامأنوس برای نوزادان در ایران، پدیده جدیدی نیست اما سمت و سوی جدیدی پیدا کرده است و نام‌ها گاهی طبقه یا پایگاه خانواده فرد را معرفی می‌کنند. به گفته او، امروزه گرایش و کارکرد نام‌ها و اسامی نسبت به قبل تغییر کرده است و کسانی که اسامی ناشناخته‌تر را برای فرزندانشان انتخاب می‌کنند، تمایل دارند خود را منتسـب به گروه خاصی معرفی کنند یا تعلق خود را به قشر خاصی نشان دهند. پاک‌سرشت می‌گوید: «برخی نام‌ها معانی خاصی ندارند و نوعی ابداع به شـمار می‌روند و بر اسـاس رایج‌شـدن یا صرفا از لحاظ زیبایی‌شـناختی کلامی، انتخاب می‌شوند که این موضوع نمی‌تواند تاثیر مثبتی در بلندمدت داشـته باشـد زیرا نام، بخشـی از هویت ماسـت.» این عضو هیات علمی دانشـگاه بوعلی سینای همدان مطالعه جدی جریان نامگذاری در ایران را مهم می‌داند و می‌افزاید: «نام‌ها در اسناد رسمی و زبان مردم رایج می‌شوند و انتخاب برخی اسامی می‌تواند در بلندمدت باعث ایجاد هویت‌هایی شود که نتوان آن را به تاریخ، فرهنگ و جغرافیای مشخصی نسبت داد.»

ایرانیان در گذشته نام‌گذاری فرزندانشان را بر اساس ویژگی‌های فردی، قومیتی و ارزشی و اغلب برگرفته از طبیعت و نور و روشنایی انتخاب می‌کردند. نام‌هایی از جمله کوهیار، رادمهر، نرگس، باران، بهار، گندم، سـیاوش، ارغوان و... از این قبیل بودند. بعد از ورود اسـلام به ایران، نام‌های عربی با ریشه دینی در کشورمان گسترش یافت و هنوز هم این نام‌ها جزو پر طرفدارترین اسـامی ایرانیان اسـت زیرا اسلام تاکید فراوانی بر انتخاب نام نیکو روی فرزندان دارد. نام‌هایی از جمله امیرعلی، ابوالفضل، امیرحسین، محمد طاها، محمد و علی و فاطمه و زهرا و زینب در سال ۹۱ جزو فراوان‌ترین نام‌ها بودند.

گاهی تلفظ، معنی جالب و زیبای نام و تازگی، مدشدن و بازگشت به اصالت‌های قومی، دلیل خانواده‌ها برای نام‌گذاری فرزندانشان است. اسـامی ترکی و کردی و نام‌هایی که به صورت مقطعی توسط رسانه‌ها ترویج می‌شود و نیز نام‌های بین‌المللی و دارای ریشه لاتین، از این نوع است.

ستایش، یسنا، سارینا، الینا، آتنا، آیناز، آیدا، هلیا، آیلین، آرین، حسام، آرش، عرشیا، ایلیا، کیان، پرهام، دانیال، آرمین و آرتین از این جمله‌اند که جزو ۵۰ نام فراوان ایرانیان در سال ۹۱ نیز بوده‌اند. زمانی نیز والدین برای همگونی نام فرزندانشان با هم به سراغ نام‌هایی هم‌آوا و هم وزن می‌گردند تا احساس همبستگی را در میان فرزندان تقویت کنند.

اما گاهی هم نام‌گذاری از این موارد پیروی نمی‌کند و توجیه خاصی ندارد. در نتیجه، نامی برای کودک انتخاب می‌شـود که با عرف جامعه فاصلـه زیادی دارد و ممکن اسـت در آینده و زمانی که فرد نقش‌های اجتماعی را به عهده می‌گیرد، او را دچار مشکلاتی کند. برای نمونه، اگر کسی از این افراد به سفر حج مشرف شود، پس از بازگشت او، اضافه‌شدن عنوان حاجی به نامش بسیار دور از ذهن به نظر خواهد رسید.

احمدپناه، روانشناس، نام را ابزاری برای متمایزکردن می‌داند که روی نقش جنسی افراد در آینده تاثیر خواهد داشت و ممکن است روی رفتار آنها تاثیر بگذارد. او توصیه می‌کند والدین نامگذاری فرزندانشان را با توجه به تاکیدات دین اسلام یا بر اساس موزون‌بودن و راحتی تلفظ، همراهی با نام خانوادگی، معنی زیبا، توجه به ارزش‌های فرهنگی، ملی، منطقه‌ای و مذهبی و در جهت تسهیل ارتباطات و حفظ شأن خانواده انجام دهند و از انتخاب نام‌های پیچیده و سخت برای فرزندان اجتناب کنند.

عضو هیات‌علمی گروه روانپزشـکی دانشگاه علوم پزشکی همدان می‌افزاید: «نام‌گذاری باید طوری باشد که افراد به نامشان افتخار کنند و زمانی که با آن نام صدا می‌شوند، احساس خوبی داشته باشند.»

جدول ۱۹۷۹ ■ طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱ – هدیـه‌دادن - نوعـی دوخـت در خیاطی - به دنیا آمدن ۲ - از طریق بررسـی عارضه‌ها و صدمات جسـمانی وارده بر جسـد، علت مرگ را تشـخیص می‌دهد - مقابل شب ۳ - ولگرد - آماده وفراهم - دفتر نگهداری عکـس ۴ - رزمگاه بوکس - از مواد افیونی - سـرزمین ۵ - آبادی - قابله - یار ویس ۶ - مفصل بین ران و ساق - نوعی سوسمار بزرگ – گفت‌وگوی خودمانی ۷ - نام عمومی آلیاژهایی که به کمک آنها فلـزات را به هم متصل می‌کنند - روزآمد - از ایالات آمریکا ۸ - نخ‌های عمـودی پارچه - از فاصله زیاد - همسـر زن ۹ - تالابی قدیمی در آق‌قلا - شهری در استان زنجان - مرکز جمهوری‌آذربایجان ۱۰ - صنم - اسـتهزا – نیم‌گـرم ۱۱ - خیالی - تدوین شـده - سـنگریزه ۱۲ - مقابل گرفتن - غیر ضروری – چند جـزء ۱۳ - گازی رادیواکتیو - نسـیم شـب – رنگ استقلالی‌ها ۱۴ - نوشیدنی گرم - در مراسم عقدکنان روبه‌روی عروس و داماد می‌گذارند ۱۵ – قفل‌سـاز - روباه صحرای جنگ‌جهانی دوم - محل پیدایش.

عمودی:

۱ - بالشتک سرشـانه لباس - باغ زیبا و دیدنی یزد - تکرار حرفی از الفبا ۲ - دوره هزار سـاله - وضعیت - دریاچه قزاقستان ۳ - آوازی در دستگاه شور - برای اینکه - ایوان عبرت ۴ - صدمه - سخن چین - مدفن زنده‌یاد قیصر امین پور ۵ - مدفن ناصر خسرو قبادیانی - غذایی ایرانی و خوشمزه - پسوند شباهت ۶ - لاشه گوشت - اثری از تورگنیف روسی – طب‌سنتی چینی ۷ - سـگ فضانورد - واحد پول یونان - مذکر ۸ - میوه تصفیه‌کننده خون - مساوی - از موتورهای جست‌وجوگر اینترنتی ۹ - نوعی حلوا - دارای ارزش - اندازه متوسط در پوشـاک ۱۰ - به آرزو نرسیده – داخل‌شدن - نوعی خط کش ۱۱ - چاه جهنم - آتشدان - وسایل مورد نیاز ۱۲ - غیرقابل انکار – مهم‌ترین محصول زراعی شمال کشور - برادر پدر ۱۳ - آزمون - پیشوا، مقتدا - زاییدن ۱۴ - مجلس نمایندگان روسیه - محل وصول عوارض مرزی - بر سر عروس و داماد می‌ریزند ۱۵ – پایان‌نامه - از باشگاه‌های فوتبال اتریش - شهری در آلمان.

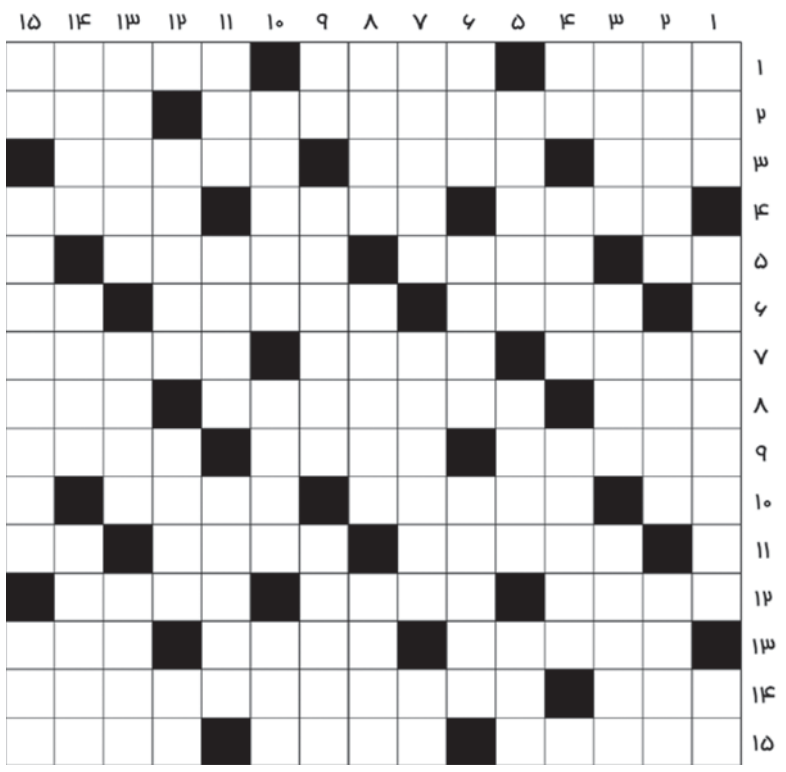

حل سودوکو سخت

۸	۴	۲	۳	۹	۵	۶	۱	۷
۷	۵	۳	۱	۶	۴	۹	۲	۸
۶	۱	۹	۷	۲	۸	۳	۵	۴
۲	۷	۵	۶	۸	۹	۴	۳	۱
۳	۶	۱	۲	۴	۷	۵	۸	۹
۹	۸	۴	۵	۱	۳	۲	۷	۶
۵	۲	۸	۴	۷	۶	۱	۹	۳
۱	۹	۶	۸	۳	۲	۷	۴	۵
۴	۳	۷	۹	۵	۱	۸	۶	۲

حل سودوکو ۹۷۵

۷	۸	۶	۹	۵	۳	۴	۱	۲
۲	۴	۱	۸	۷	۶	۳	۹	۵
۵	۳	۹	۲	۱	۴	۸	۷	۶
۱	۲	۸	۵	۶	۷	۹	۴	۳
۳	۹	۷	۱	۴	۲	۶	۵	۸
۶	۵	۴	۳	۸	۹	۷	۲	۱
۸	۶	۲	۷	۹	۵	۱	۳	۴
۹	۱	۵	۴	۳	۸	۲	۶	۷
۴	۷	۳	۶	۲	۱	۵	۸	۹

جدول ۱۹۷۸

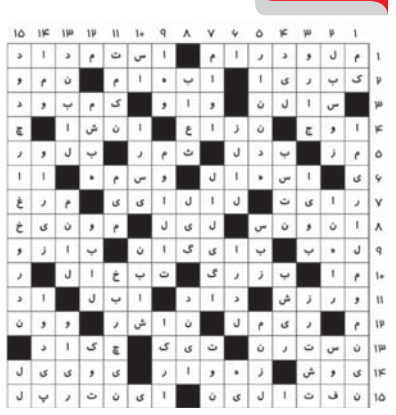

سودوکو سخت ۹۷۶

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

۴			۸			۷		
		۸			۲			۴
۶	۱	۳				۵		
۸		۲					۴	۱
	۳						۵	۶
	۴					۹		
۵				۱	۶			
۳			۲					۵
		۱	۷				۶	

سودوکو ۹۷۶

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

	۱		۵					۶
				۱	۸		۲	
		۸	۹			۱		۴
	۴						۱	۷
							۴	۹
		۹		۴		۸		۵
	۳	۶			۲	۷		
		۲				۳		
		۷	۳	۹			۵	